

**Приватний вищий навчальний заклад
«Буковинський університет»
Факультет інформаційних технологій та економіки
Кафедра обліку і фінансів**

СХВАЛЕНО
на засіданні науково-методичної
ради факультету
протокол № 1 від 26 серпня 2025 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан інформаційних технологій та
економіки
_____/ Тетяна ШТЕРМА/
«__» _____ 2025 р.

**СИЛАБУС
обов'язкової навчальної дисципліни
«Підприємництво і фінансова грамотність»**

Освітньо-професійна програма:	<u>Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок</u>
Спеціальність:	<u>072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»</u> <u>D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»</u>
Галузь знань:	<u>07 «Управління та адміністрування»</u> <u>D «Бізнес, адміністрування та право»</u>
Рівень вищої освіти:	<u>перший (бакалаврський)</u>
Факультет:	<u>Інформаційних технологій та економіки</u>
Мова навчання:	<u>українська</u>
Розробник:	Чорновол Алла Олегівна – доктор економічних наук, професор
Профайл викладача:	https://bukuniver.edu.ua/university/faculties-and-departments/ite-faculty/department-of-accounting-and-finance/#
E-mail:	alla_trufen@ukr.net
Консультації:	четвер з 10.00 до 16.00.

1. Анотація (призначення навчальної дисципліни).

Дисципліна «Підприємництво і фінансова грамотність» розглядає теоретичні основи фінансової грамотності населення, формування сімейного бюджету з метою уникнення особистих боргів, здатність розраховувати податкові зобов'язання з основних податків, які справляються з громадян, питання страхового захисту громадян та їхнього майна, їх пенсійного забезпечення, шляхи планування сімейного бюджету і методи його збалансування, здійснення заощаджень і інвестиційної діяльності домогосподарств.

Дисципліна «Підприємництво і фінансова грамотність» є складовою навчального плану, вона є вибірковою для підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, побудована відповідно до вимог Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ECTS) і містить 4 кредити. Форма підсумкового контролю – залік.

2. Мета та завдання вивчення дисципліни.

Метою вивчення дисципліни «Підприємництво і фінансова грамотність» є формування фінансово-підприємницької культури здобувачів, яка ґрунтується на високому рівні здобутих знань та практичних навичок в управлінні особистими фінансами та реалізації підприємницьких ідей.

Завдання дисципліни «Підприємництво і фінансова грамотність» полягає у формуванні теоретичних знань та практичних навичок у сфері фінансової грамотності громадян, спрямованих на запобігання втрат власних грошових коштів шляхом підвищення фінансової обізнаності і та зниження рівня можливих ризиків.

Предметом вивчення курсу «Підприємництво і фінансова грамотність» є підприємницькі та фінансові відносини у сфері управління особистими фінансами та реалізації підприємницьких ідей, що забезпечують готовність до впровадження підприємницької

У результаті вивчення дисципліни студент повинен

знати:

- знання і розуміння сутності і значення фінансів;
- джерела формування та напрямів використання фінансових ресурсів;
- закономірності у сфері фінансів;
- знання з економіки, усвідомлення сутності та ролі підприємництва у політичному, економічному та соціальному житті суспільства;
- теоретичні і практичні аспекти управління фінансами необхідних для впровадження фінансових знань у практичну діяльність;
- навички інтеграції підприємницьких і фінансових знань.

вміти:

- визначати особливості особистої фінансової поведінки та її впливу на прийняття фінансових рішень;
- виявляти навички фінансової культури, управління фінансами та фінансового планування.
- визначати особливості фінансової поведінки та її впливу на прийняття фінансових рішень;
- напрями раціоналізації фінансової поведінки на сучасному етапі.

3. Компетентності та результати навчання.

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в ході професійної діяльності у галузі фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку, або у процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю

врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК12 Здатність працювати автономно.

ЗК15. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів не доброчесності.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)

СК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища.

СК02. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.

СК05. Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку.

СК09. Здатність здійснювати ефективні комунікації.

СК10. Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.

Програмні результати навчання (ПР)

ПР02. Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.

ПР04. Знати механізм функціонування публічних фінансів, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи, страхування.

ПР12. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у фінансовій сфері діяльності.

ПР14. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

ПР16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПР17. Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку.

ПР19. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.

ПР20. Виконувати функціональні обов'язки в групі, пропонувати обґрунтовані фінансові рішення.

ПР21. Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

4. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Еволюція грошових відносин.

Тема 2. Фінансова система та фінансові послуги.

Тема 3. Формування сімейного бюджету, планування надходжень і видатків.

Тема 4. Взаємодія з фінансовими установами: банки, страхові та інвестиційні компанії.

Тема 5. Фінансове шахрайство і фінансова безпека.

Змістовий модуль 2.

Тема 6. Підприємництво та його роль у розвитку держави.

Тема 7. Вибір підприємницької ідеї. Обрання бізнес-моделі підприємства.

Тема 8. Маркетингове дослідження ринку.

Тема 9. Проектний менеджмент.

5. Методи навчання. Система контролю та оцінювання результатів навчання.

Способи організації пізнавальної діяльності студентів, спрямовані на засвоєння знань, формування умінь і навичок, що базуються на основі груп **методів навчання**:

- теоретичні методи;
- практичні методи;
- інтерактивні методи;
- методи самостійної роботи.

Система контролю поєднує сукупність методів і форм оцінювання результатів навчальної діяльності здобувачів освіти.

Методи оцінювання:

- усне опитування - (0-3 бали);
- письмове опитування - (0-3 бали);
- тестування; (0-5 бали);
- презентація результатів виконаних завдань, доповіді; (0-5 балів);
- аналітичні звіти; (0-5 балів);
- розв'язування практичних ситуацій; (0-3 бали);
- отриманий сертифікат з неформального, інформального навчання - (5-15 балів);
- публікація тез чи статті (5-10 балів);
- модульна контрольна робота (0-20 балів)
- підсумковий контроль – залік (сукупність балів за семестр).

Форми оцінювання студентів:

Поточне оцінювання: оцінювання здійснюється впродовж семестру шляхом запровадження навчально-методичного інструментарію з використанням активних методів і технологій організації навчального процесу, зокрема: тестові завдання, задачі, доповіді, інші інтерактивні методи навчання.

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті, за результатами виконання самостійних завдань, а також передбачає оцінювання теоретичної підготовки студентів з кожної теми.

Семестрову кількість балів формують бали отримані в процесі теоретичного засвоєння матеріалу, практичних занять, самостійної роботи впродовж семестру, модульних контрольних робіт за накопичувальною системою від 0 до 100 балів за всіма видами робіт, передбачених з даної дисципліни за темами (в тому числі враховуються результати неформального та інформального навчання, наукової роботи).

Підсумковий модульний контроль проводиться з метою визначення результатів за певний період навчання студентів. Основною формою підсумкового модульного контролю є контрольна робота.

Підсумковий контроль проводиться для оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни. Підсумковий контроль проводиться у формі іспиту.

Оцінювання здійснюється за національною шкалою – «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно» та за шкалою ECTS.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за шкалою, що використовується у закладі вищої освіти та фахової передвищої освіти	Оцінка за національною шкалою
A	90-100	5 (відмінно)
B	80-89	4 (добре)
C	70-79	
D	60-69	3 (задовільно)
E	50-59	
FX	35-49	2 (незадовільно) з можливістю повторного складання
F	1-34	2 (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Розподіл балів з навчальної дисципліни

Залік:

Поточний контроль		Загальна кількість балів
Модуль I	Модуль II	
50	50	100

Політика академічної доброчесності

Студент зобов'язаний ознайомитися з Положенням про забезпечення академічної доброчесності у ПВНЗ «Буковинський університет» та неухильно його дотримуватися. Текст документа розміщено у відкритому доступі на офіційному сайті університету. В освітньому процесі студент має виявляти дисциплінованість, ввічливість, доброзичливість, чесність і відповідальність.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації. Списування (копіювання тексту) під час виконання письмових робіт заборонені. Самостійні роботи у вигляді рефератів, доповідей, презентацій повинні мати коректні текстові посилання на використані інформаційні джерела. Дозволяється використання інструментів штучного інтелекту за умови дотримання принципів академічної доброчесності.

6. Література

1. Замасло О.Т. Фінансова грамотність: методичні вказівки до вивчення курсу. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 48 с.
2. Указ Президента України "Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року" (від 30.09.2019). URL: <https://www.president.gov.ua/documents/7222019-29825>.
3. Банківська система: навчальний посібник / укл.: П.О. Нікіфоров, О.М. Гладчук, М.Г. Марич, М.П. Федешин. - Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю.Федьковича, 2023. 224 с.

4. Дмитришин М.В., Дмитришин Р.І., Русин Р.С. Страхування: навчальний посібник. / М.В. Дмитришин, Р.І. Дмитришин, Р.С. Русин. – Івано-Франківськ: НАІР, 2024. 272 с.
5. Еш С.М. Фінансовий ринок: навчальний посібник. / С.М. Еш. - Київ: Центр учбової літератури, 2021. 528 с.
6. Ігнатєва О., Ігнатєва С. Клуб фінансової грамотності, як платформа з підготовки молоді до підприємницької діяльності. Соціально-економічні, політичні та гуманітарні виміри національного та місцевого розвитку: зб. наук. ст. учасників третьої всеукраїнської наук.-практ. конф. / редкол.: С. В. Степаненко (голова ред.) та ін. - Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2022. 281 с.
7. Кремень О.І., Кремень В.М. Фінанси: навчальний посібник. / О.І. Кремень, В.М.Кремень. - Київ: Центр учбової літератури, 2023. 416 с.
8. Матвійчук Н.М. Податкова система: конспект лекцій (електронне видання). / Н.М.Матвійчук. - Луцьк: Волинський національний університет ім. Лесі Українки, 2023. 130 с.
9. Нікіфоров П.О., Марич М.Г. Поведінкові фінанси: навч. посібник. / П.О. Нікіфоров, М.Г. Марич. - Чернівці: Чернівець. нац. ун-т. ім. Ю. Федьковича. 2022. 144 с.
10. Письменний В.В. Фінансова грамотність (рівень стандарту): підручник для 10 (11) класу закладів загальної середньої освіти / В.В. Письменний. – Тернопіль: Астон, 2023. 240 с.
11. Ситник Н.С. Страхування: навч. посібник. / Н.С. Ситник, А.В. Стасишин, Д.В.Попович. - Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2025. 512 с.
12. Слав'юк Н. Р. Ринок фінансових послуг: навч. посіб. / Н. Р. Слав'юк, С. В. Глущенко. – Київ: НаУКМА, 2022. 206 с.
13. Степанова А.А. Інвестування в схемах і таблицях. Підручник. Ч.1. / А.А. Степанова 2021. 103с.
14. Стойко О. Я., Дема Д. І. Фінанси: підручник / за ред. О. Я. Стойка. 2-ге вид. перероб. і доп. - Житомир: Поліський університет, 2024. 317 с.
15. Тадья Ф. Для чого нам гроші? Книжка, що пояснює все про економіку. / Ф. Тадья, П. Бакаларіо, С. Паравані-Меллінгофф; пер. С.Севастьянова. – Харків: Ранок, 2022. 144 с.
16. Унінець-Ходаківська В.П. Ринок фінансових послуг: теорія та практика. / В.П.Унінець Ходаківська, О.І. Костюкевич, О.А. Лятамбор. - Київ: Центр учбової літератури, 2021. 392 с.
17. Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2027 року. URL:<https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2020/02/Proekt-Derzhavnoyi-strategiyiregionalnogo-rozvitku-na-period-do-2027-roku.pdf>
18. Основи підприємництва: Підручник / [Біляк Т.О., Бірюченко С.Ю., Бужимська К.О., та ін.] ; під заг. ред. Н.В. Валінкевич. Житомир : ЖДТУ, 2019. 493 с.
19. Гонтарева І. В. Підприємництво : підручник / І. В. Гонтарева. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2021. 392 с.
20. Підприємництво підручник С. В. Панченко, В. Л. Дикань, О. В. Шраменко [та ін.]. Харків : УкрДУЗТ, 2018. 241 с.
21. Лазоренко Л.В. Особливості підприємницької діяльності в умовах війни. Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту. 2024. № 1(31). С. 235-243. URL: <https://visnyksura.com.ua/storage/media/.pdf>
22. Лазоренко Л. В. Аналіз стану жіночого підприємництва в Україні в умовах війни. Економічний вісник Донбасу. 2024. № 1-2(75-76). С. 139-144. URL: <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/199668/18-Lazarenko.pdf?sequence=1>
23. Лазоренко Л. В., Нікіфоров М. М. Оцінка ризику банкрутства АТ «Укртелеком». Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту: зб. наук. праць. 2023. № 1-2. С. 77– 84.

Інформаційні ресурси:

24. Державна служба фінансового моніторингу: офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <https://fiu.gov.ua/>
25. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України: офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <https://www.kmu.gov.ua/>
26. Міністерство фінансів України: офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <https://www.mof.gov.ua/uk/>
27. МТСБУ: Моторне (транспортне) страхове бюро України: офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <https://mtsbu.ua/>
28. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку: офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <https://www.nssmc.gov.ua/>
29. Національний банк України: офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <https://bank.gov.ua/>
30. Пенсійний фонд України: офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <https://www.pfu.gov.ua/>
31. Онлайн-платформа з фінансової грамотності «Гаразд» від Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <https://harazd.bank.gov.ua/>
32. Фонд гарантування вкладів фізичних осіб: офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <https://www.fg.gov.ua/>
33. Школа кібербезпеки. ЄМА: офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <https://www.ema.com.ua/citizens/cyber-safety-school/>